

N:o 45.

Ank. till Riksd. kansli den 24 april 1896, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen
angående understöd till kolonien Hall.*

(1:a U. A.)

Uti en till Riksdagen den 14 februari innevarande år aflåten proposition, n:o 34, har Kongl. Maj:t under åberopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att medgifva, att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll måtte för ett antal af högst femtio på grund af domstols utslag å kolonien Hall till vård och underhåll intagne gossar till kolonien utgå understöd, beräknadt efter 50 öre om dagen för hvarje gosse.

Af berörda statsrådsprotokoll inhemtas, att, sedan Kongl. Maj:t genom särskilda beslut dels från och med 1880 tilldelat den af föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josefina inrättade åkerbrukskolonien Hall från fångvårdsanstalternas besparingskassor bidrag af 50 öre om dagen för hvarje elev, som, till ett antal af 150, i enlighet med bestämmelserna i det för kolonien af Kongl. Maj:t fastställda reglemente, varit der intagen och vårdad, dels jemlikt kongl. bref den 13 april 1888 medgifvit, att elevantalet vid kolonien från och med den 1 maj samma år finge ökas med tjugufem utöfver det förut fastställda antalet af 150 eller till 175, med rätt för kolonien att åtnjuta från fångvårdsanstalternas besparingskassor ett bidrag af 50 öre om dagen jemväl för hvar och en gosse intill ett antal af 25, som utöfver

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 4 Saml. 1 Afd. 37 Häft. (N:is 45, 46).

150 på grund af domstols beslut eller efter anmälan af polis- eller kommunalmyndighet derstädes till vård och underhåll intoges, dock med åliggande för föreningens styrelse att tillse, att, om tillökningen i elevantalet utöfver 150 ovilkorligen skulle befinnas kräfva förhöjning i förvaltningskostnaden, denna kostnad jemte öfriga utgifter för det högre elevantalet icke i något fall måtte öfverstiga den förökade inkomst, som genom nämnda anordning komme att tillflyta kolonien, till upplysning hvarom bokföringen borde vara så inrättad, att densamma tydligen utvisade inkomsterna och utgifterna för det antal elever, som utöfver 150 blefve vid kolonien intaget;

så hade föreningens styrelse anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes jemväl för år 1896 bevilja kolonien Hall bidrag från fångvårdsanstaltarnas besparingskassor af 50 öre per dag för hvarje elev till ett antal af 175, som på grund af domstols beslut eller uppå anmälan af polis- eller kommunalmyndighet derstädes vore till vård och uppfostran intagen, dock med enahanda åliggande för styrelsen beträffande utöfver 150 intagne elever, som genom kongl. brefvet den 13 april 1888 i afseende på förhöjdt elevantal blifvit bestämdt.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, som jemlikt föreskrift i det för kolonien Hall fastställda reglemente till Kongl. Maj:t öfverlemnadt den af föreningens styrelse afgifna berättelse om koloniens verksamhet under senaste förvaltningsåret eller tiden från och med den 1 juli 1894 till och med den 30 juni 1895 samt vederbörande revisorers berättelse öfver verkställd granskning af koloniens räkenskaper och förvaltning för samma tid, hade dervid med stöd af den kändedom, Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom inspektionsbesök under året och eljest egde om anstalten förklaradt sig instämma i revisorernas uttalande om det i alla afseenden tillfredsställande sätt, hvarpå kolonien förvaltades, och om de goda vitsord, hvilka nu såsom under föregående år borde tillkomma anstaltens direktör och öfriga befattningshafvande derstädes, samt tillstyrkt bifall till styrelsens ansökan att fortfarande för kolonien komma i åtnjutande af samma bidrag från fångvårdsanstaltarnas besparingskassor som hittills.

Öfver samma ansökan hade derefter fångvårdsstyrelsen afgifvit utlåtande, deri fångvårdsstyrelsen anført, att kolonien äfven framgent syntes vara förtjent af samma understöd från det allmännas sida, som under senare tid kommit den till del, och i saknad hvaraf den icke kunde fortsätta sin verksamhet i samma omfattning som hittills. I följd häraf funne sig styrelsen böra jemväl för år 1896 förordadt bidrag till kolonien från fångvårdsanstaltarnas besparingskassor till så stort belopp,

som dessa kassors ställning kunde medgifva. I detta afseende förekomme emellertid, att nämnda kassors behållning, som vid 1892 års början utgjorde 342,186 kronor 89 öre, sjunkit vid 1893 års slut till 333,969 kronor 81 öre och vid 1894 års slut, under hvilket år kassornas bidrag till kolonien utgjort 31,819 kronor, till 326,364 kronor 53 öre; att, då kassornas samtliga medel voro placerade i allmänna hypoteksbankens 4½ procent obligationer, hvilka år 1897 kunde konverteras, ränteinkomsten å dessa medel säkerligen komme att från och med nämnda år icke obetydligt sjunka; samt att det därför till förekommande af allt för stor minskning i dessa medels kapitaltillgång redan nu vore nödvändigt att nedsätta bidraget till kolonien Hall; och ansåge styrelsen, att, ehuru kassornas minskning under de senaste tre åren i medeltal något öfverstigit 5,000 kronor för år, nedsättningen för år 1896 lämpligast borde så bestämmas, att bidraget, med bibehållande af dess beräkning till 50 öre om dagen för hvarje gosse, begränsades till det antal gossar, för hvilket det utgick före 1888, eller 150, hvarigenom, efter beräkning af ett stående elevantal vid kolonien af ytterligare 25 gossar, kassornas utgift för året för ifrågavarande ändamål skulle komma att minskas med 4,575 kronor. Men för att kolonien icke härigenom skulle mista en för densamma välbehöfzig inkomst, som den allt ifrån år 1888 uppburit, syntes det styrelsen önskvärdt, att den sålunda föreslagna minskningen i besparingskassornas bidrag till kolonien kunde ersättas af andra allmänna medel. På grund häraf hade styrelsen hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes dels medgifva, att af fångvårdsanstalternas besparingskassor finge till kolonien Hall för år 1896 utgå ett bidrag af 50 öre per dag för hvarje på grund af domstols beslut eller efter anmälan af polis- eller kommunalmyndighet derstädes till vård och underhåll intagen elev intill ett antal af 150; dels af andra tillgängliga medel anvisa ett bidrag till kolonien med likaledes 50 öre om dagen för hvarje gosse af nyss angifna beskaffenhet intill ett antal af 25, som utöfver 150 der åtnjöte vård och underhåll, dock under vilkor af enahanda åliggande för föreningens styrelse beträffande de utöfver 150 intagna eleverna, som genom nådiga brefvet den 13 april 1888 blifvit bestämdt.

Till ytterligare upplysning om åtskilliga omständigheter, som med den nu föreliggande frågan om understöd åt kolonien Hall egde sammanhang, hade departementschefen meddelat, att styrelsen för föreningen till minne af Konung Oscar I och Drottning Josefina anmält, att, derest Kongl. Maj:t funne af behofvet påkalladt, att vidgadt tillfälle bereddes att till allmän uppfostringsanstalt öfverlemna minderåriga, hvilka för begångna brottsliga handlingar eller gröfre vanart antingen enligt dom-

stols förordnande jemlikt 5 kap. 1 § strafflagen eller på grund af intyg från polis- eller kommunalmyndighet borde i sådan anstalt intagas, kolonien Hall kunde, utan skada för sin verksamhet såsom uppfostringsanstalt, emottaga utöfver det redan bestämda högsta elevantalet, eller 175, ytterligare 25 elever, så framt dels samma bidrag erhöles af allmänna medel för de tillkomna eleverna som för de hittills antagna, eller 50 öre för dag och elev, dels ett anslag af 20,000 kronor anvisades för uppförande vid kolonien af en byggnad, afsedd till sjukrum, bostad för sjukvårdarinna och den ökade tillsyningspersonal, som till följd af elevantalets ökning blefve erforderlig.

I anledning af denna framställning, hvilken blifvit af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län varmt förordad och öfver hvilken fångvårdsstyrelsen afgifvit utlåtande, erfordrades ytterligare utredning, hvadan departementschefen icke nu vore i tillfälle att till afgörande inför Kongl. Maj:t föredraga densamma.

Emellertid hade departementschefen funnit sig ur de till ärendet hörande handlingar böra meddela, hurusom i fråga om behovet af den sålunda ifrågasatta utvidgningen af kolonien Hall anförts: att ett till 175 gossar begränsadt elevantal visat sig alltför ringa för att tillfredsställa landets behof af vanartig ungdoms intagande å allmän uppfostringsanstalt, i det från skilda håll inom riket, från såväl landt- som stadskommuner, klagomål försports öfver bristande tillfälle till minderårigas öfverlemnande till dylik anstalt; att under koloniens senaste förvaltningsår det stadgade elevantalet af 175 varit fylldt; att de nykomna elever, åt hvilka under samma år plats vid kolonien kunnat beredas, måst, i medeltal under tre månader, efter det ansökningarna om deras intagande inkommit och bifallits, i sina hemorter afvakta inträffande ledighet vid kolonien; att af dessa gossar 19 varit af domstol jemlikt 5 kap. 1 § strafflagen dömda till intagning i allmän uppfostringsanstalt, men ej kunnat af ofvan angifna orsak beredas plats vid kolonien förr än i medeltal nära fem månader efter utslagets afkunnande; att denna i flera afseenden skadliga väntetid, under hvilken det till och med inträffat, att gossar för ytterligare begångna brott å nyo dömts till intagning i allmän uppfostringsanstalt, efter hand måst förlängas, så att den för de elever, som under den gångna delen af nu löpande förvaltningsår intagits vid kolonien, utgjort i medeltal sex månader från utslagets afkunnande och fem från ansökningens beviljande; att med anledning af bristande utrymme inträde å Hall under senaste förvaltningsåret vägrats för tre till intagning eljest kvalificerade ynglingar, af hvilka två dömts att i allmän uppfostringsanstalt insättas, enär de

ej kunnat beräknas erhålla plats å kolonien förr än de öfverskridit den för inträde bestämda maximiåldern af 15 år; att fyra redan bifallna ansökningar blifvit under året återkallade, enär alltför lång tid visade sig åtgå, intill dess platser vid Hall blefve lediga; samt att af enahanda anledning ett stort antal förfrågningar om inträde för dertill kvalificerade gossar ej fullföljts.

I det af fångvårdsstyrelsen i detta senare ärende afgifna utlåtande hade styrelsen i fråga om fångvårdsanstalternas besparingskassor erinrat, att dessa kassors hufvudändamål vore att genom frigifna fångars understödande motverka deras återfall i brott, och att det icke vore tillbörligt, att de för annat, om än så samhällsgagnande, ändamål toges så hårdt i anspråk, att de sattes ur stånd att tjena sitt ursprungliga syfte. Under år 1894 hade från besparingskassorna utbetalts 12,000 kronor till olika föreningar och hem, som omhändertaga frigifna fångar; och det kunde icke ifrågasättas, att ju icke dylika utgifters bestridande allt fortfarande måste anses såsom besparingskassornas främsta uppgift.

Slutligen hade fångvårdsstyrelsen, under erinran, att frågan om förstärkta åtgärder för vilsekommen ungdoms rättande för närvarande står på dagordningen såväl i Danmark som i Norge, till Kongl. Maj:t hemställt, att före sistberörda ärendes afgörande måtte åt sakkunnige män lemnas i uppdrag att verkställa en utredning och afgifva förslag i ämnet.

Vid öfvervägande af de uttalanden, för hvilka departementschefen sålunda redogjort, syntes, beträffande den till Kongl. Maj:ts afgörande nu föreliggande frågan, det till en början vara obestriddigt, att kolonien Hall vore för sin samhällsgagnande verksamhet beroende deraf, att den fortfarande komme i åtnjutande af samma understöd af allmänna medel, som hittills kommit den till del. En minskning i detta understöd komme att nödvändiggöra en motsvarande minskning i elevantalet vid kolonien. En dylik åtgärd — som för öfrigt icke kunde vidtagas annorlunda än i mån af elevers afgang — vore med hänsyn till nu rådande förhållanden ingalunda tillräddig. Vid sådant förhållande, och då för innevarande år andra medel, af hvilka understöd för kolonien kunde beviljas, icke funnes tillgängliga än fångvårdsanstalternas besparingskassor, ansåge departementschefen sig böra tillstyrka Kongl. Maj:t att för året anvisa det af kolonien begärda understödet i dess helhet från samma besparingskassor.

Deremot var det nödigt att för kommande år bereda kolonien understöd af andra allmänna medel, om dess verksamhet skulle kunna fortgå ostörd. Af den redogörelse för besparingskassornas ställning,

som fångvårdsstyrelsen lemnat, framginge, att, äfven om beloppet af deras understöd beräknades allenast efter 150 elever, minskningen af kassornas bidrag till kolonien Hall i allt fall icke komme att uppgå ens till samma belopp som kassornas årliga kapitalminskning under senare åren. Då härtill komme, att kassornas ränteinkomst af skäl, som fångvårdsstyrelsen angifvit, inom den närmaste framtiden komme att afsevärdt nedgå, syntes det vara att befara, att icke ens för ett antal af 150 elever bidrag med säkerhet kunde vara att af kassorna påräkna, för så vidt de fortfarande skulle kunna motsvara sitt ursprungliga och hufvudsakliga syfte att understödja frigifna fångar.

Af de å kolonien Hall intagna elever vore ett anmärkningsvärdt stort antal sådana, som jemlikt 5 kap. 1 § strafflagen blifvit af domstol dömda att i allmän uppfostringsanstalt insättas. Af infordade uppgifter framginge, att antalet af dylika gossar för närvarande uppginge till 94.

Det kunde näppeligen bestridas, att staten i afseende på dessa barn, som under stöd af gällande lag för begångna brott dömts att insättas i allmän uppfostringsanstalt, hade en särskild förpligtelse att sörja för, det de äfven blefve på dylikt sätt fostrade; och deras omhändertagande för dylik uppfostran stode så på gränsen af vanlig fångvård, att det för visso icke kunde anses främmande för de med anslagen till fångvården afsedda ändamål, om af dessa anslag utginge åtminstone tills vidare det understöd, som erfordrades för vidmagthållande af den enda redan befintliga, af staten understödda uppfostringsanstalten för dylik vanartig ungdom. Hvad anginge storleken af det understöd, som departementschefen sålunda ansåge sig böra ifrågasätta från fångvårdsanslagen, syntes det antagligt, att, om för ett antal af högst 50, på grund af domstols utslag å kolonien intagna gossar, dylikt understöd, beräknadt efter 50 öre om dagen för hvarje gosse, kunde vara att i fall af behof påräkna, koloniens verksamhet i dess nuvarande omfattning borde kunna anses tills vidare betryggad och möjligen äfven tillfälle beredas till någon mindre ökning af elevantalet, om sådan eljest funnes lämpligen kunna ega rum. Understödet hade departementschefen antagit böra utgå från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, och borde åt Kongl. Maj:t öfverlemnas att för hvarje år, med hänsyn till det bidrag, som kunde vara att påräkna från fångvårdens besparingskassor, bestämma för huru många elever understöd från nämnda anslag måtte utgå. I händelse understödet skulle komma att utgå för hela det medgifna antalet elever, komme den utgift, som härigenom blefve statsverket tillskyndad, att uppgå till 9,125 kronor årligen, och kunde

ett dylikt belopp ej anses oskäligt i förhållande till det viktiga behof, som dermed skulle tillgodoses.

Innevarande års Riksdag har, med anledning af en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 123), beslutit att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag om åtgärder för beredande af lämplig uppfostran dels åt minderåriga förbrytare, dels åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn. Vid sådant förhållande, och då den utredning i hithörande ämnen, som sålunda är att emotse, torde böra föregå beslut om i hvad mån och på hvad sätt åkerbrukskolonien framdeles bör beredas understöd af allmänna medel, anser utskottet sig icke böra tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, helst den minskning i fångvårdsanstalternas besparingskassemedel, som kan blifva en följd deraf, att nuvarande bestämmelser i fråga om understöd af dessa medel till kolonien Hall fortfarande må komma att gälla under den tid, berörda utredning pågår, icke lärer kunna anses synnerligen betydande.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 april 1896.

På statsutskottets vägnar:

OLOF JONSSON.

Herr *A. G. L. Billing* har begärt få antecknadt, att han icke närvarit vid förestående ärendes behandling inom utskottet.